

Carl Sargeant AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant
Llywodraeth Cymru

17 Tachwedd 2016

Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2017–18

Annwyl Carl,

Diolch am ddod i'n cyfarfod ar 9 Tachwedd i roi tystiolaeth ar gynigion ynghylch y gyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2017–18.

Hoffai'r Pwyllgor dynnu eich sylw at y materion a nodir isod, ac mae'n edrych ymlaen at gael eich ymateb cyn gynted â phosibl.

Adfywio

Rydym yn pryderu ynghylch y gostyngiad sylweddol yn Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Adfywio cyfalaf o £62.6 miliwn yn 2016–17 i £14.9 miliwn yn 2017–18 (gostyngiad o tua 76 y cant) ac effaith bosibl hyn ar adfywio economaidd a lles ein cymunedau. Gwnaethoch ddweud wrthym, o ystyried y toriadau parhaus i gyllid cyffredinol gan Lywodraeth y DU, roedd yn rhaid gwneud penderfyniad anodd. Er ein bod yn nodi eich ymateb, **hoffem gael eglurhad pellach ar eich rhesymeg dros y penderfyniad hwn, yn enwedig gan fod y gostyngiad yn y dyfarniad mor fawr.**

Rydym yn pryderu o glywed y gallai gostyngiad yn Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Adfywio cyfalaf olygu na fydd rhaglen adfywio Llywodraeth Cymru, Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid, yn dychwelyd am ei hail gam, er gwaethaf ei

llwyddiant amlwg. Hoffem i chi adrodd yn ôl i ni ar y mater hwn unwaith y bydd penderfyniad wedi'i wneud. Byddem hefyd yn hoffi i chi ddarparu manylion am raglenni adfywio eraill sy'n debygol o gael eu heffeithio gan eich penderfyniad i leihau Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Adfywio cyfalaf.

Gwnaethoch ddweud wrthym er mwyn lliniaru'r gostyngiad y byddech yn gweithio gyda Bwrdd Cronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio i sicrhau y bydd arian sydd yn y Gronfa ar hyn o bryd yn cael ei ryddhau cyn gynted â phosibl fel cyfraniadau tuag at raglen adfywio. Gwnaethoch hefyd ddweud eich bod yn gobeithio gallu cynyddu dyfarniad Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Adfywio cyfalaf pe byddai rhagor o arian ar gael yn dilyn Datganiad yr Hydref Llywodraeth y DU. Er ein bod yn cydnabod eich ymateb, hoffem gael ymrwymiad cadarn gennych ar y mater hwn. Pe byddai canlyniad ffafriol yn sgil Datganiad yr Hydref, rydym yn eich annog i ystyried cynyddu dyfarniad Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Adfywio cyfalaf fel mater o flaenoriaeth. **Byddem yn hoffi i chi adrodd yn ôl i ni ar eich ystyriaeth o'r mater cyn gynted â phosibl ar ôl Datganiad yr Hydref.**

Trechu tlodi

Cymunedau yn Gyntaf

Nodwn y bu newidiadau strwythurol i'r Prif Grŵp Gwariant Plant a Chymunedau ers y gyllideb flaenorol, ac mae'r cyllidebau refeniw ar gyfer Cymunedau yn Gyntaf, Dechrau'n Deg a Theuluoedd yn Gyntaf wedi eu cyfuno. Felly, nid yw'n bosibl nodi'r union ddyraniad ar gyfer Cymunedau yn Gynraf o gyllideb ddrafft 2017–18, y dogfennau cysylltiedig na'ch papurau chi i ni. **Hoffem gael eglurhad gennych ar eich dyraniad i Gymunedau yn Gyntaf ar gyfer 2017–18 a sut y bydd yn cael ei ddefnyddio os byddwch yn dewis dirwyn y rhaglen i ben.**

Pan gawsoch eich holi ar ddyfodol Cymunedau yn Gyntaf, gwnaethoch nodi eich bod wrthi'n ymgynghori â rhanddeiliaid ac y byddwch yn gwneud datganiad pellach yn y Cyfarfod Llawn ar y mater hwn yn y flwyddyn newydd. Gan edrych ymlaen, os penderfynir dirwyn Cymunedau yn Gyntaf i ben, credwn ei bod yn bwysig sicrhau bod elfennau o'r rhaglen sydd wedi gweithio'n dda ac sydd wedi

sicrhau canlyniadau cadarnhaol yn eu cael eu cadw mewn unrhyw gynigion newydd. Arhoswn yn eiddgar am eich penderfyniad a byddwn yn eich gwahodd i gyfarfod yn y dyfodol i drafod unrhyw gynigion pellach wrth iddynt ddod i'r amlwg.

Gwnaethoch gadarnhau, waeth beth fydd eich penderfyniad ar Gymunedau yn Gyntaf, y byddech yn parhau i gyflwyno Rhaglen Esgyn a Chymunedau am Waith, fel y cynlluniwyd. **Hoffem gael eglurhad gennych ar y dyraniad ar gyfer Esgyn a Chymunedau am Waith o gyllideb ddrafft 2017–18 ac ar lefel yr arian Undeb Ewropeaidd ar gyfer y rhaglen yn 2017–18. Hoffem hefyd gael manylion am y canlyniadau a gyflawnwyd o'r rhaglenni hyn hyd yma, gan gynnwys nifer y cyfranogwyr sydd wedi sicrhau cyflogaeth, a'r canlyniadau rydych yn eu disgwyl o'r dyraniadau ar gyfer 2017–18.**

Dywedasoch eich bod wrthi'n ystyried cysyniad Parthau Plant, a oedd yn cynnwys dull aml-asiantaeth i helpu plant a phobl ifanc, a'ch bod yn bwriadu eu treialu unwaith y bydd y cysyniad wedi'i ddatblygu'n llawn. **Hoffem gael rhagor o fanylion gennych ar Barthau Plant wrth iddynt ddod i'r amlwg.**

Diwygio lles

Yn ei ymateb i ymgynghoriad y Pwyllgor Cyllid ar y gyllideb ddrafft, awgrymodd Sefydliad Bevan y dylai'r gyllideb ystyried y posibilrwydd y gallai cyfrifoldeb dros anghenion gofal pobl hŷn, a oedd yn cael eu diwallu yn flaenrol drwy'r Lwfans Gweini, gael eu datganoli. Cafodd y mater hwn ei nodi gyda ni hefyd gan randdeiliaid fel rhan o'n trafodaethau ar ein blaenoriaethau ar gyfer y Pumed Cynulliad. Pan holwyd ynghylch y trefniadau ar waith i baratoi ar gyfer datganoli Lwfans Gweini, gwnaethoch ddweud wrthym eich bod yn dal i aros am fanylion gan Lywodraeth y DU. **Hoffem i chi roi gwybod i ni am unrhyw ddatblygiadau pellach mewn cysylltiad â hyn.**

Cynhwysiant ariannol

Gwnaethom eich holi ynghylch cynnydd ar ddatblygu Cynllun Cyflawni Cynhwysiant Ariannol i gefnogi'r Strategaeth Cynhwysiant Ariannol, a sut y gwnaeth y Strategaeth ddylanwadu ar y gyllideb ar gyfer 2017–18. Gwnaethoch ddweud wrthym y byddai'r Strategaeth yn cael ei hariannu o'r dyraniad gwerth £20 miliwn o fewn Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Cynhwysiant Ariannol, a fyddai'n cael ei defnyddio i helpu undebau credyd, gwasanaethau cynghori a'r Gronfa Cymorth Dewisol. **Hoffem gael eglurhad gennych ar faint o'r £20 miliwn yn 2017–18 rydych wedi'i ddyrannu'n benodol i helpu i weithredu'r Cynllun Cyflawni.** Edrychwn ymlaen at gyhoeddiad y Cynllun Cyflawni fis nesaf a byddwn yn cadw llygad barcud ar y cynnydd a wneir wrth weithredu'r Strategaeth.

Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol

Nodwn y gostyngiad sylweddol mewn dyraniad ar gyfer y Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol o £10.95 miliwn yn 2016–17 i £2 miliwn yn 2017–18. Rydym yn ymwybodol mai nod y rhaglen yw datblygu a gwella cyfleusterau i gymunedau er mwyn trechu tlodi ac effaith hynny. Felly, rydym yn pryderu am effaith bosibl y gostyngiad ar rai o'n cymunedau mwyaf difreintiedig. **Hoffem gael rhagor o fanylion gennych am y mathau o brosiectau yr oedd y rhaglen yn eu cefnogi a'r canlyniadau a gyflawnwyd hyd yma.** Rydym hefyd yn awyddus i gael manylion am unrhyw asesiad a gynhaliwyd o effaith y gostyngiad mewn dyraniad.

Diogelwch cymunedol

Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam–drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015

Rydym yn cydnabod bod y dyraniad cyffredinol ar gyfer Camau Cam–drin Domestig yn aros yn ddigyfnawid sef £5.4 miliwn ers 2016–17. O'r dyraniad hwn, sicrhawyd £330,000 ar gyfer cyflawni'r Strategaeth Genedlaethol ar Drais yn erbyn Menywod, Cam–drin Domestig a Thrais Rhywiol 2016–2021.

Yn eich tystiolaeth i lywio ein gwaith craffu ôl-ddeddfu ar Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015, dywedasoeh eich bod yn bwriadu targedu adnoddau ychwanegol lle mae'r angen mwyaf i sicrhau cynaliadwyedd gwasanaethau arbenigol yn y dyfodol. Er hynny, mae'r dyraniad ar gyfer 2017-18 yn parhau'n ddigyfnewid ers y flwyddyn flaenorol. Yna gwnaethoch ddweud wrthym, o ystyried y cyfyngiadau ariannol, nad oeddech yn gallu ymrwymo i arian ychwanegol. Gwnaethoch amlygu y byddai dyraniadau eraill ar gyfer polisiau a rhaglenni eraill, fel y Rhaglen Cefnogi Pobl ac atal digartrefedd, yn cael eu defnyddio i helpu i weithredu'r Ddeddf.

Credwn, os bydd Llywodraeth Cymru yn cyflawni nodau'r Ddeddf yn llwyddiannus, ei bod yn hanfodol bod arian digonol ar gael i weithredu darpariaethau'r Ddeddf. Mae'n debygol, wrth i'r Ddeddf gael ei chymhwyso, y bydd cynnydd yn nifer yr adroddiadau o drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol, a allai arwain at gynnydd yn y galw am wasanaethau arbenigol. Rydym yn ymwybodol bod y sector eisoes wedi mynegi pryderon dybryd ynghylch ariannu gwasanaethau arbenigol ac effaith toriadau cyllid ar gynaliadwyedd y gwasanaethau hynny. Rydym yn pryderu, heb fynediad i wasanaethau arbenigol, y bydd y Ddeddf yn cael ei chael yn anodd i gyflawni ei photensial.

Ar y mater hwn, gwnaethoch ddweud wrthym y byddai'r Grŵp Cynghori diwygiedig Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) yn gwneud gwaith ar ariannu cynaliadwy hirdymor, a fyddai'n cynnwys asesu angen gwasanaeth a chostau cyflawni. **Byddem yn hoffi i chi adrodd yn ôl i ni ar ganfyddiadau Grŵp Cynghori VAWDASV cyn gynted â phosibl. Byddem hefyd yn hoffi i chi adrodd yn ôl ar sut rydych yn bwriadu defnyddio'r canfyddiadau hynny i wneud penderfyniadau ariannu yn y maes hwn yn y dyfodol.**

Cyfiawnder ieuenctid

Gwnaethom eich holi ar y pryder a nodwyd yn ein trafodaethau â chynrychiolwyr y Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid y gallai Llywodraeth Cymru dynnu arian yn ôl am wasanaethau ieuenctid os na fydd Bil Cymru yn datganoli cyfrifoldeb yn y maes hwn. Gwnaethoch ddweud wrthym eich bod yn pryderu ynghylch canlyniadau

posibl canfyddiadau adolygiad 'Review of the Youth Justice System' gan Lywodraeth y DU ar gyfiawnder ieuenctid yng Nghymru, a gynhaliwyd gan Charlie Taylor. Roedd yr adolygiad yn edrych ar beth sy'n gweithio i atal trosedd ieuenctid ac adsefydlu troseddwr ifanc; sut y gallai'r system cyfiawnder ieuenctid ryngweithio'n effeithiol gyda gwasanaethau ehangach i blant a phobl ifanc; ac a yw'r modelau cyflawni a'r trefniadau llywodraethu presennol yn parhau i fod yn addas at y diben ac yn sicrhau gwerth am arian. **Rydym yn awyddus i chi ymhelaethu ar eich pryderon ynghylch effaith Adolygiad Charlie Taylor ar gyfiawnder ieuenctid yng Nghymru. Byddem hefyd yn hoffi cael rhagor o wybodaeth am eich asesiad o effaith debygol penderfyniad gan Lywodraeth y DU i gadw cyfrifoldeb dros gyfiawnder ieuenctid ar wasanaethau cyfiawnder ieuenctid yng Nghymru ac ar eich penderfyniadau ariannu yn y maes hwn yn y dyfodol.**

Cyflenwad tai

Yn ystod y sesiwn, gofynnwyd i chi am darged Llywodraeth Cymru i gyflenwi 20,000 o gartrefi fforddiadwy newydd yn ystod y Pumed Cynulliad ac ar y dyraniadau yng nghyllideb ddrafft 2017–18 i helpu i gyflawni hyn.

Tai gwledig

Gwnaethom nodi, mewn cyllidebau blaenorol, y bu dyraniad i helpu gyda gwaith Swyddogion Galluogi Tai Gwledig. Fodd bynnag, nid yw'n glir o'r cynigion ynghylch y gyllideb ddrafft na'ch tystiolaeth i ni p'un a wnaed unrhyw ddyraniad ar gyfer 2017–18, a **gofynnwn i chi am eglurhad ar y mater hwn.**

Tai cynaliadwy

Yn eich tystiolaeth, gwnaethoch bwysleisio pwysigrwydd dyluniad, lleoliad ac effeithlonrwydd ynni cartrefi newydd os ydym am adeiladu cymunedau llwyddiannus a chynaliadwy. Felly roeddem yn pryderu o glywed tystiolaeth sy'n dod i'r amlwg y gallai modelau newydd o dai gostio mwy i'w hadeiladu na thai traddodiadol, yn y byr dymor o leiaf. Dywedasoich eich bod yn anghytuno â'r dystiolaeth hon ac eisoes wedi comisiynu gwaith ymchwil ar fodelau newydd o dai

a fydd yn mynd i'r afael a rhai o'r heriau allweddol a wynebwn gan gynnwys tloidi tanwydd, allyriadau carbon a newid hinsawdd. **Hoffem i chi adrodd yn ôl i ni ar ganfyddiadau'r gwaith ymchwil hwn a sut y bydd yn sail i unrhyw benderfyniadau yn y dyfodol ar ddarparu modelau newydd o dai.**

Cymorth i Brynu

Nodwn fod dros £103 miliwn o gyllid trafodion ariannol yn cael ei ddyrannu ar gyfer Cam 2 y cynllun Cymorth i Brynu a chynlluniau eraill yn 2017–18. Er mwyn egluro, gwnaethoch ddweud wrthym fod y cynllun Cymorth i Brynu yn helpu i ddatblygu a phrynu eiddo newydd sbon sy'n costio hyd at £300,000. Nod y cynllun yw helpu gyda pherchnogaeth cartref a chyrraedd targed tai fforddiadwy Llywodraeth Cymru.

Pan holwyd chi am y trothwy o £300,000, dywedasoch fod y trothwy ar gyfer y cynllun cyfatebol yn Lloegr ddwbl hynny, sef £600,000, a'ch bod wedi cael cyngor gan y sector tai cyn pennu'r trothwy. Gwnaethoch hefyd ddweud bod y gwerthusiad interim o'r cynllun wedi dangos, hyd yma, bod y cynllun wedi'i ddefnyddio i helpu i ddatblygu a phrynu nifer o eiddo a oedd yn llawer is na'r trothwy o £300,000. **Rydym am i chi ddarparu rhagor o fanylion am y pwynt hwn.**

Rydym yn cwestiynu a yw £300,000 yn drothwy priodol yng Nghymru, yn enwedig o ystyried nod y cynllun. Credwn ei bod yn bwysig i Lywodraeth Cymru sicrhau, wrth flaenoriaethu dyraniadau ar gyfer tai fforddiadwy, y gall dangos gwerth am arian. Mae hyn yn arbennig o bwysig o ystyried cyfyngiadau cyllidebol presennol. **Rydym yn awyddus i chi barhau i adolygu'r trothwy o £300,000 ar gyfer y cynllun Cymorth i Brynu ac adrodd yn ôl i ni ar unrhyw ystyriaethau pellach ar y mater hwn, yn enwedig yn sgil yr adroddiad interim a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2016.**

Nodwn ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddatblygu cynllun Rhentu i Brynu a hoffem i ni chi roi'r wybodaeth ddiweddaraf am fanylion y cynigion wrth iddynt ddod i'r amlwg. Yn y cyfamser, hoffem i chi gadarnhau pryd rydych yn disgwyl dechrau ar y cynigion hynny.

Byw'n Annibynnol

Nodwn fod addasiadau i'r cartref yn cael eu hariannu o nifer o ddyraniadau cyllideb gwahanol, ac rydym wedi dwyn eich sylw eisoes am bryderon ynghylch monitro perfformiad. Rydym yn cydnabod y camau a gymerwyd i wella hyn a byddem yn **croesawu'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd a wnaed tuag at weithredu fframwaith monitro perfformiad mwy cadarn.**

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Simon Thomas AC, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid.

Cofion cynnes

A handwritten signature in black ink that reads "John". The letters are cursive and fluid, with a long horizontal stroke for the 'J' and a similar one for the 'h'.

John Griffiths AC
Cadeirydd

